

26.08x32.2	1	8 עמוד	הארץ - the marker	09/02/2020	71925990-2
1 פרייזליפא מאיר ושות' - חשרד עורכי דין/ר ליפא מאיר - 570760					

התחלת עבודה בסטארט-אפ והובטחו לך מניות? הן לא באמת שלך

בית המשפט הכלכלי בחיפה קבע בפסיקה תקדימית כי לעובדים שמקבלים מניות בחברה במסלול שמאפשר להם דחייה והטבת מס עד למימוש – אין זכויות כבעלי מניות, כל עוד הן בידי נאמן מטעם החברה • "חובותיו של הנאמן הן בראש ובראשונה להבטיח את תשלום המס"

רד המבורגר עברון ושות' (שלא היה מעורב בתיק), אומר כי בית המשפט נסמך בפסיקתו על לשונו המפורש של חוק החברות בדבר מעמדו של הנאמן כבעל המניות. לצד זאת, השופט הצביע על כך שתכלית הסדר המס המיוחד שמנוסח בסעיף 102 נועד להגשים, תסוכל אם בית המשפט יעניק לכל עובד את מלוא הזכויות הנלוות למניות, אף בטרם שילם את המס: "נראה כי בית המ' שפט חשש מכך שההסדר שמופיע בסעיף 102 יהפוך לעיר מקלט מפ' ני תשלום מסים".

עו"ד גמא מוסיף כי בית המש' פט החליט שלא להכריע בשאלת תוקפו של ייפוי הכוח שעליו חתם העובד – שמסמך את יו"ר דירקט' טוריון החברה להשתתף בישיבות החברה ולהצביע בשם בעל המניות המוקצות – אם וככל שהעובד ישלם את המס החל עליו ויקבל לידיו את המניות.

פסק הדין ניתן אמנם במקרה של חברה פרטית, אך הוא רלוונטי גם לגבי עובד שמקבל מניות בח' ברה ציבורית מבלי שהוא מממש אותן (מעבירן לידיו או מוכר אותן) – אם מפני שהן בתקופת החסי' מה שקבועה בסעיף 102 או שהוא עדיין לא מעוניין למכור אותן משיקולים כלכליים. ואולם, בח' ברות ציבוריות רשאים העובדים שמימשו את האופציות למניות להשתתף באספות הכלליות ולהצביע בהן, תוך שיתוף פעולה של הנאמן שמתחזק עבורם את המניות. אפשר לתהות אם נכון לקבוע בע' גיין זה דין אחד לחברה ציבורית, ודין אחר לחברה פרטית.

עו"ד ר"ד זיו פרייז, שותף במ' שרד ליפא מאיר, התייחס אף הוא לפסק הדין: "בית המשפט שם את חובת הנאמן כלפי רשויות המס כחובה הראשונה, ובכך הט' את מלוא האיוון לטובת החברה, תוך רידוד זכויות העובד לזכויות כל' כליות גרידא. לא בהכרח מדובר בנקודת האיוון הראויה. כעת, זכות המידע מהחברה תהא נתו' נה לחסדי הנאמן, שברצותו יבקש את המידע מהחברה וישתף, בכ' – וספק אם הנאמן יעדיף להיות מעורב בכך. תיאודרטי, עובדים יכולים לבקש זכויות מידע כסי' סיות במסגרת הענקת האופציות או המניות, אך ספק אם זה יתקבל, לאור כחם המוגבל של העובדים מול החברה בעת קבלת האופציות או המניות".

איור: z_wei / Getty Images/iStockphoto

השופט רון סוקול
צילום: אוליבייה פיטוסי / באובא

במניות – להעבירן על שמו או למוכרן לצד ג' – וכי שאר הזכויות המוענקות לבעל המניות שמורות אליה, אין התייחסות מפורשת למהות הזכויות המוענקות לנא' מן המחזיק במניות בהתאם לתו' כנית ההקצאה, ואין התייחסות לזכויותיו של העובד בכל הנוגע למניות בתקופת החסימה. לדבריו, מבחינת חובותיו של הנאמן עולה שהן נועדו בראש ובי' ראשונה להבטיח את תשלום המס, ולכן חובת הנאמנות שלו היא בעי' קר כלפי רשויות המס. כמו כן, יש לו חובות נאמנות לחברה – עליו להבטיח כי מימוש הזכויות במניות לא יביא לפגיעה בחברה; ולעובד – עליו להחזיק את המניות עבורו, כדי שבבוא העת יוכל לממש את זכויותיו ולקבל לידיו את המניות, בכפוף לתשלומי המס. "בהסתכלות כללית יותר, ניתן לומר כי חובותיו של הנאמן הן להבטיח את מימושה של תוכנית ההקצאה על כל מרכיביה", נכתב בפסק הדין.

לדבריו סוקול, העמדה שמציג התובע קובעת למעשה כי תוכנית ההקצאה לפי סעיף 102 לפקודה שוללת ממנו רק את הזכות לסחור

במניות. התנאי להטבה במסלול הזה הוא שהמניות יחזקו על ידי הנאמן למשך 24 חודשים לפחות. נכון מימש ב-2011 את האופציות למניות ושילם את מחיר המימוש שנקבע. מאותו מועד, הנאמן מחד זיק במניות שלו, והן גם רשומות על שמו במרשם בעלי המניות. ימיו של נבון בחברה לא היו ארוכים, ובסוף 2012 הוא סיים את עבודתו. ב-2015 הוא הגיש לבית הדין האזורי לעבודה בחיפה תבי' עה כספית נגד החברה, ובה ביקש להצהיר כי נצבר לחובתו חוב, והוא רשאי להמיר את סכום החוב למניות. לפני כמה חודשים הגישו הצדדים את הסיכומים בתיק.

"על התובע לשאת בכל החבויות הנדרשות"

השופט סוקול ציין בפסק הדין שנתן בדצמבר האחרון כי בפקר דת מס הכנסה ובכללים הנלווים אליה, אין התייחסות מפורשת למהות הזכויות המוענקות לנא' מן המחזיק במניות בהתאם לתו' כנית ההקצאה, ואין התייחסות לזכויותיו של העובד בכל הנוגע למניות בתקופת החסימה. לדבריו, מבחינת חובותיו של הנאמן עולה שהן נועדו בראש ובי' ראשונה להבטיח את תשלום המס, ולכן חובת הנאמנות שלו היא בעי' קר כלפי רשויות המס. כמו כן, יש לו חובות נאמנות לחברה – עליו להבטיח כי מימוש הזכויות במניות לא יביא לפגיעה בחברה; ולעובד – עליו להחזיק את המניות עבורו, כדי שבבוא העת יוכל לממש את זכויותיו ולקבל לידיו את המניות, בכפוף לתשלומי המס. "בהסתכלות כללית יותר, ניתן לומר כי חובותיו של הנאמן הן להבטיח את מימושה של תוכנית ההקצאה על כל מרכיביה", נכתב בפסק הדין.

ההקצאה של האופציות או המניות מהווה הטבה לעובד, ולכן היא גם חייבת במס. כדי לאפשר דחייה של תשלום המס, נקבע בס' עיף 102 לפקודת מס הכנסה הסדר מיוחד בנוגע למניות. מצד אחד, מתאפשר לעובד שיעור מס מופחת – כרווח הון ולא לפי המס השולי – בעת המימוש של המניות (בעת העברת המניות מהנאמן אליו או בעת מכירת המניות, המוקדם בין השניים). מצד שני, לא מתאפשר לחברה לנכות את ההוצאה הכרוכה בהקצאה לצורכי הקטנת חבות המס של החברה.

פסיקתו של סוקול התייחסה לתיק התביעה של עובד חברת סול צי'פ, שעוסקת בפיתוח שבבים מבוססי אנרגיה סולארית. התו' בע, עופר נבון, החל לעבוד בחברה מיום היווסדה ב-2010, בצד שני המייסדים, בתפקיד של מנהל פי' תוח וכלי שניתנו לו מניות באותה תקופה. במהלך שנות עבודתו הוק' צו לו אופציות לרכישת מניות, שהומרו בשלב מאוחר יותר למניות. אם החברה מאמצת תוכנית תגמול, שמכוחה אפשר להקצות אופציות 102 במסלול רווח הון, היא צריכה לאשר אותה ברשות המסים ולמנות נאמן שיחזיק באופציות ובמניות לאחר שי' החברה טענה כי מכיוון שהמניות מוחזקות על ידי הנא' מן ורשומות על שמו, כל הזכויות הנובעות מהחזקת המניות, לר' בות הזכות לקבלת מידע, נתו'

הנפכים שותפים להצלחתה. המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה הכרי' עה באחרונה בשאלה מעניינת ורלוונטית לעובדים רבים. מה קורה בתקופה שבה מניות שקי' בל עובד נמצאות אצל נאמן? כדי שהעובד יוכל לדרות תשלום של מס מופחת עליהן, משום שזו הטבה שחייבת במס, הן מוחזקות במשך תקופת חסימה אצל נאמן. רק כשהעובד בוחר להעביר אותן אליו – לרוב בחברה פרטית, במקרים של מכירת החברה או הנפקה – הוא ישלם את המס.

מזב זה מעלה כמה שאלות: למי המניות שייכות בתקופה שהן בידי הנאמן? האם לעובד יש מעמד כלשהו בחברה כל עוד המניות מו' חזקות עברו? והאם מעמד זה מקנה לו זכויות כאדם בעל מניות בחב' רה? לפי השופט רון סוקול, כל עוד העובד לא מימש את המניות, מכר אותן או העביר אותן לידיו, ולא שילם בגינן מס – הן אינן שייכות לו באופן רשמי ואין לו זכויות כב' על מניות.

החברה טענה כי מכיוון שהמניות מוחזקות בידי הנאמן ורשומות על שמו, כל הזכויות הנובעות מהחזקתן, לרבות הזכות לקבלת מידע, נתונות לנאמן בלבד

אפרת נוימן

המשפט המחוזי בחיפה הכרי' עה באחרונה בשאלה מעניינת ורלוונטית לעובדים רבים. מה קורה בתקופה שבה מניות שקי' בל עובד נמצאות אצל נאמן? כדי שהעובד יוכל לדרות תשלום של מס מופחת עליהן, משום שזו הטבה שחייבת במס, הן מוחזקות במשך תקופת חסימה אצל נאמן. רק כשהעובד בוחר להעביר אותן אליו – לרוב בחברה פרטית, במקרים של מכירת החברה או הנפקה – הוא ישלם את המס. מצב זה מעלה כמה שאלות: למי המניות שייכות בתקופה שהן בידי הנאמן? האם לעובד יש מעמד כלשהו בחברה כל עוד המניות מו' חזקות עברו? והאם מעמד זה מקנה לו זכויות כאדם בעל מניות בחב' רה? לפי השופט רון סוקול, כל עוד העובד לא מימש את המניות, מכר אותן או העביר אותן לידיו, ולא שילם בגינן מס – הן אינן שייכות לו באופן רשמי ואין לו זכויות כב' על מניות.